

UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE ZDRAVEGA SADILNEGA MATERIALA NA IHPS

Monika Oset Luskar in dr. Sebastjan Radišek,
Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije

Področje sadilnega materiala za hmelj v Sloveniji ureja Pravilnik o trženju razmnoževalnega materiala in sadik hmelja (Uradni list RS, št. 45/13 in 24/15) (v nadaljevanju pravilnik), ki določa pogoje in dolžnosti dobaviteljev ter kategorije sadilnega materiala. V skladu s tem pravilnikom in ostalo zakonodajo na področju zdravstvenega varstva rastlin in semenskega materiala kmetijskih rastlin imamo na IHPS vpeljana certifikacijsko shemo za sadilni material hmelja. Njen namen je pridelava sortno in kakovostno ustreznega sadilnega materiala brez vseh bolezni hmelja, ki jih ne moremo preprečevati s FFS (virusi, viroidi, verticilijska uvelost), v nasadih pa lahko povzročajo visoko gospodarsko škodo. Preprečevanje ostalih škodljivih organizmov v certifikacijski shemi poteka v skladu z dobro agronomsko prakso in dodatnimi smernicami vzgoje sadilnega materiala v zavarovanih prostorih (ZAP). IHPS, ki je vpisan na sortni listi kot žlahtnitelj in kot vzdrževalec sort, v skladu s certifikacijsko shemo vzgaja izvirne in osnovne matične rastline, iz njih pa prideluje certificiran sadilni material – certificirane sadike A (CS_A). Pogoj za pridelavo CS_A je vsakoletno testiranje vseh matičnih rastlin pred pridelavo sadik, ki mora potrditi odsotnost vseh nevarnih povzročiteljev bolezni.

Izvirne matične rastline v mrežniku
(Foto: S. Radišek)

Pridelava poteka po protokolu, ki upošteva zahteve smernic za zavarovan prostor za pridelavo razmnoževalnega materiala in sadik hmelja. Smernice definirajo, da zavarovani prostori (ZAP), za kar se

štejejo rastlinjaki, plastenjaki, senčnica oz. objekti, ki s fizično pregrado (mreža, stena) omejujejo dostop nepooblaščenim osebam, omogočajo nadzorovan vnos rastlin in materiala ter dosledno zahtevajo razkuževanje orodja in ostale delovne opreme. Delo v ZAP zahteva ločeno delovno opremo in orodje, obvezno uporabo ločenih delovnih oblačil za zaposlene, zaklepanje vhodnih točk, razkuževanje obutve, rok (razkuževalne bariere), prepovedan vstop nezaposlenim oziroma dovoljen vstop zunanjim obiskovalcem ob uporabi zaščitnih oblačil in obutve. V območje je dovoljeno vnašati le rastline hmelja, ki ustrezajo zahtevam certifikacijske sheme.

Molekularna tehnika (PCR) določanja škodljivih organizmov v hmelju (Foto: S. Radišek)

Prav tako je v ZAP prepovedan vnos ostalih rastlin, s katerimi je možen prenos škodljivih organizmov, kot so okrasne rastline ali plodovi agrumov. IHPS izvede tudi testiranje substratov na prisotnost gliv, ki povzročajo verticilijske in fuzarijske uvelosti. Za rastline, gojene v ZAP, je zagotovljena sledljivost do izvora, hkrati vodimo zapise in dokazila o opravljenih delovnih postopkih ter testiranjih. IHPS ob koncu vegetacijske sezone dodatno izvede preverjanje prisotnosti povzročiteljev viroidnih zakrnelosti hmelja na ravni sadik CS_A.

Stroški vsakoletnih testiranj so delno kriti iz naslova strokovnih nalog s področja registracije sort rastlin in semenarstva ter iz programa strokovnih nalog zdravstvenega varstva rastlin, preostali del pa je vključen v ceno sadike. S tem delnim financiranjem MKGP podpira hmeljarstvo in strokovne usmeritve za zagotavljanje zdravega sadilnega materiala.

Sistem pridelave sadilnega materiala na IHPS nadzira in certificira Služba za uradno potrjevanje Kmetijskega inštituta Slovenije, dodatne kontrole sistema in dela na tem področju pa v skladu s področno zakonodajo izvaja Fitosanitarna inšpekcija.